

Slovenski dom

Štev. 31.

V Ljubljani, sredo 9. februarja 1938.

Leto III.

Odgovor na Mussolinijevo potovanje lani v Berlin:

Angleški kraljevi par uradno obišče Francijo

Pariz, 9. febr. o. Uradno poročajo, da bo sta angleški kralj Jurij VI. in kraljica Elizabeta uradno obiskala francosko prestolnico. Na ta državni obisk je angleško kraljevo dvojico povabil predsednik republike Lebrun, za odkritje spomenika avstralskih vojakov, ki so padli med svetovno vojno na francoskih bojiščih.

London, 9. febr. o. Iz dvorne pisarne angleškega kralja sporočajo, da sta kralj Jurij VI. in kraljica z velikim zadovoljstvom sprejela povabilo predsednika francoske republike, naj uradno obiščeta Francijo v dneh od 28. junija do 1. julija. V tem času se bo angleška kraljeva dvojica udeležila odkritja spomenika pa-

dlim avstralskim vojakom pri Villersu Bretonneuxu.

Obisk angleške kraljeve dvojice v Franciji naj, kakor pravijo v londonskih krogih, uradno potrdi staro prijateljstvo med Anglijo in Francijo. Uradno poročilo o tem obisku je učinkovalo presenetljivo, saj ni za razgovore o tem obisku, ki so zadnje tedne potekali med angleškim zunanjim ministrstvom in francoskim poslanstvom v Londonu, vedel nihče. Temu obisku pripisujejo največji politični pomen, češ da bo dokazal skupnost francoskih in angleških političnih stremeljenj za obrambo demokratičnega reda v Evropi in za ohranitev miru na svetu.

Obisk angleškega kralja v Franciji naj bi po

nekaterih razlagah pomenil odgovor na Mussolinijevo potovanje v Berlin v preteklem septembru. Uradno pa pravijo o tem potovanju le, da imajo angleški kralji po kronanju navado, da obiščejo državne poglavarje prijateljskih držav. Vendar je zanimivo, da si je kralj Jurij VI. za obisk izbral najprej Pariz in ne morda Belgije ali kake druge države. V Belgijo bosta kralj in kraljica odšla kmalu po obisku v Parizu, ni pa govora o tem, da bi obiskala letos tudi Berlin in Rim.

Kralj Jurij in kraljica Elizabeta sta zadnjič bila v Parizu 1931, ko sta bila še samo vojvoda in vojvodinja Yorkska. Tedaj sta obiskala veliko kolonialno razstavo. Kralj in kraljica dovršeno govorita francosko.

Vesti 9. februarja

Sv. oče Pij XI. je lyonskemu nadškofu kardinalu Gerlieru poslal dve umetniško izdelani sveči s prošnjo, naj jih na obletnico njegovega kronanja prižge v lučni votlini.

Nov svetovni rekord za motorne čole je dosegla motornica italijanske vojne mornarice, ki ima stroje močne 1000 konjskih sil.

Za zlato podlago denarstva v Evropi in na svetu se je izrekel predsednik holandske osrednje banke Trip v govoru, ki ga je imel pred holandsko trgovsko in industrijsko zbornico.

Brezposelnost v Angliji je v dveh mesecih narasla za 162.000. Celotno število brezposelnih znaša nad 1.800.000 oseb.

Avstrijskega socialnega ministra Rescha so morali nenadno operirati zaradi slepice.

Železnico iz Kitajske v francosko Indijo gradi kitajska vlada z vso naglico. Končana bo v treh mesecih. Po njej bodo vozili Kitajcem orožje in strelivo s francoskega ozemlja.

Ruski raziskovalci na ledeni plošči do zdaj redno pošiljajo po radiu poročila o svojem položaju in znanstvenem delu, ki ga nadaljujejo.

Samo 51% vlakov je vozilo na sovjetskih železnica preteklo leto, kar dovolj nazorno priča o tem, kakšen red vlada v prvi in edini komunistični državi na svetu.

Urad za zunanje politično propagando je ustanovila angleška vlada. Za predsednika so imenovali drugega zunanjega ministra Vansittarda.

Finančne zveze med Anglijo in Italijo so bile kljub vsem političnim sporom vedno dobre in angleške banke samo čakajo, kdaj bo nastopil spet trenutek, da bodo lahko dajale Italiji posojila. Tako piše glasilo angleških denarnikov »Financial News«.

Velika ruska zračna ladja »SSSR-6« je pri Kantalaku trčila ob vrh nekega hriba in padla na tla. 13 znanstvenikov, ki so se vozili z njo, je mrtvih. Ladja je letela iz Moskve v pristanišče Murmansk ob severnem ledenem morju, od tam je hotela na pomoč raziskovalcem na ledeni plošči.

31 divijih prašičev so ustrelili na lovu v poljskih Bjalowicah, ki so ga priredili na čast madžarskemu kraljevemu namestniku Horthyju.

Turški zunanji minister Ruđi Aras se je na poti v Ankaro ustavil v Sofiji in imel daljši razgovor s predsednikom vlade Kiosevanovim.

V turško poslaništvo v Madridu je vdrla vladna policija in s silo ovedla iz poslaništva nekaj beguncev, ki so se skrivali tam. Turčija bo zaradi tega napada vložila ugovor pri vladi v Barceloni.

Japonci širijo vesti, da je Kitajska prosila angleško vlado, naj posreduje pri Japoncih za ureditev spora, ki ga je ustvarila vojna na Daljnem vzhodu.

Veliko razstavo francoske umetnosti je odprl egiptovski kralj Faruk v Kairu.

Voljeni sporazum z madžarsko manjšinsko stranko je sklenila večeraj romunska vlada.

Abesinski mohamedanci so pod italijansko oblastjo zadovoljni in lahko svobodno izvršujejo verske dolžnosti ter hočejo ostati pod italijanskim varstvom, saj so bili pod vlado bivšega neguša sužnji. Tako je izjavil vrhovni voditelj mohamedancev v Abesiniji Aba-Džobir-Dula.

Več zakonov za obnovo državnega gospodarstva in denarstva pripravlja francoska vlada. Uvedla bo tudi nove davčne olajšave, da pospeši industrijsko in obrtno proizvodnjo, kar je potrebno za ozdravitev socialnega življenja v državi.

Proti modernim plesom je začelo ostro pisati litvansko časopisje. Iz radijskih programov bodo morali odslej odstraniti vso plesno godbo.

437 km na uro je dosegel z letalom »Amiot 370« francoski letalski mojster Rossi, ko je preizkušal to novo vrsto bojnih letal. S tem je postavil nov svetovni rekord na daljavo 2000 km.

Zaletela sta se v Baltičnem morju blizu Bornholma holandski parnik »Pluto« in grški parnik »Katarinac«. Grški parnik se je potopil, holandskega pa so potegnili proti plitvini.

Spor med vlado in pravoslavljem končan

Konkordata s katoliško Cerkvijo ne bo

Belgrad, 9. februarja. Po dolgih razgovorih na arhierejskem zboru srbskih pravoslavnih škofov je večeraj v glasniki srbske patriarhije izšla posebna deklaracija. Deklaracija navaja izjavo predsednika vlade dr. Stojadinovića ter razpis in izjavo notranjega ministra konec lanskega leta, da konkordat s katoliško Cerkvijo ne bo več prišel v razpravo, ne v senatu, ne nikjer. Kljub temu je arhierejski zbor zahteval od vlade še enkrat uradno izjavo, da je zakonski načrt o konkordatu s katoliško Cerkvijo končnoveljavno vzet iz razpravljanja in da bo vlada pri bodočem urejanju položaja katoliške Cerkve v naši državi se ravnala po načelu o enakopravnosti vseh zakonito priznanih ver. To izjavo je 28. januarja t. l. dobil. Arhierejski zbor izjavlja, da te uradne zadrtive nudi dovolj jamstva, da je konkordat padel v vodo in da to sporoča svoji duhovščini in pravoslavnim vernikom.

Včeraj je izšel naslednji odluk o amnestiji: »V imenu Nj. vel. kralja Petra II. po milosti božji in volji naroda, kralja Jugoslavije, so kraljevi namestniki na predlog pravosodnega ministra in na osnovi čl. 80 ustave kraljevine Jugosla-

vije izdali tale ukaz: Daje se splošna amnestija za kazenska dela, storjena od duhovnih in posvetnih oseb od 1. januarja 1937, do dneva tega ukaza in ki je bilo storjeno ob zakonskem predlogu o konkordatu od 25. julija 1935 narodnemu predstavni-

Maičevalna roka rdeče skrivne policije:

Vodja sovjetskega poslaništva v Bukarešti - izginil

Bukarešta, 9. februarja. Odpravnik poslov sovjetskega poslaništva v Bukarešti Teodor Butenko je nenadno izginil na poti do svojega stanovanja. Menijo, da je žrtev skrivnostnega napada, v katerega je skoraj gotovo zapletena sovjetska skrivna policija.

Butenko je bil imenovan za odpravnika poslov potem, ko je bil nenadno odpoklican sovjetski poslanik Ostrovski, ki ga lovi sovjetska skrivna po-

štvu brez ozira na to, če se je postopanje začelo ali je bilo v teku ter postopek ni bil končan in brez ozira na to, ali je bila razsodba, ki je bila izrečena pravomočna ali ne.

Pravosodni minister bo rešil vsa sporna vprašanja, če nastanejo, in bo razložil, kako je treba ta ukaz v tem primeru tolmačiti.

Pravosodni minister naj izvrši ta ukaz.

Belgrad, 8. februarja 1938.

Milan Simonović s. r.

Izjava predsednika romunske vlade:

Romunija se ne boji judovskega maščevanja

Bukarešta, 9. februarja. m. Predsednik romunske vlade Goga je dal dopisniku berlinskega »Völkischer Beobachtera« izjavo, v kateri poudarja, da njegovo vlado izključno vodi načelo narodnega dostojanstva. Romunija mora uživati popolno svobodo v vseh stremeljenjih. Družabni prepoved, ki je zajel Romunijo, je čisto romunskega porekla, čeprav ima mnogo podobnosti z ostalimi narodnostnimi gibanji, ki so zmagala v drugih evropskih državah. Sedanja vlada je zastopnica močnega romunskega nacionalnega stremeljenja in zato tudi zahteva, da vsi spoštujejo sedanjo neodvisnost romunskega naroda in da se ne mešajo v romunske zadeve. Naša judovska politika — je nadaljeval predsednik Goga — ni nič drugega kot boj romunskega naroda, da se ostre judovskih zajedalcev, ki so stremeli za tem, da potlačijo romunski narod. Mi se zavedamo, da bodo Judje skušali preprečiti naš namen z vsemi svojimi močnimi finančnimi sred-

stvi, čeprav je po našem mnenju v korist vseh Judov, da se judovsko vprašanje v svetu že reši.

Na vprašanje, kako se bo romunska vlada borila proti bojkotu, ki ga Judje pripravljajo, je predsednik Goga odgovoril, da bo to storil s romunsko delovno silo in slogu vseh Romunov, pa tudi s pomočjo romunskih naravnih bogastev.

Glede odnošajev z Madžarsko je predsednik Goga poudaril, da je Romunija bila vedno pripravljena in razpoložena za to, da živi v miru z madžarsko manjšino v Romuniji. Nikdar ni izvajala agresivne politike nasproti Madžarom, ki so po mirovni pogodbi pripadli Romuniji. Romunija je bila vedno razpoložena, da sprejme prijateljsko roko in da z razumevanjem prouči vse možnosti, ki obstojajo glede manjšinskega vprašanja. Vse to je romunska vlada delala v popolnem sporazumu in slogu z Jugoslavijo, ker se le na ta način more okrepiti svetovni mir.

Grški knez Nikolaj, oče kneginje Olge, veliki ljubitelj slovenskih planin - umrl

Atene, 9. februarja, o. Včeraj zjutraj je v Atenah umrl grški knez Nikolaj, oče naše kneginje Olge, Marine, vojvodinje Kenteke ter kneginje Elizabete. Umrl je po daljši bolezni v navzočnosti najbližjih sorodnikov.

Pokojni knez je bil eden največjih grških vojaških strokovnjakov za topništvo. Za ženo je imel rusko veliko kneginjo Jeleno. Poleg vojaških znanosti se je knez Nikolaj veliko bavil s slikarstvom in je na razstavah v Parizu ter drugod s svojimi pokrajinskimi in portreti dosegel velike uspehe. Kot slikar je izredno ljubil Slovenijo in prebil veliko časa na Gorenjskem ter slikal najlepše planske prizore ob Blejskem in Bohinjskem jezeru ter drugod. Naši kralji so z njim izgubili enega svojih najvišjih prijateljev in ljubiteljev.

Ob smrti kneza Nikolaja, očeta jugoslovanske

kneginje Olge, je grški dvor odredil 30 dnevno žalovanje. Za 15 dni je predpisal globoko žalost. Na vseh ministrstvih in po mnogih drugih poslopih so v znak izobese državne zastave na pol droga. Zaprti so vsa gledališča. Poleg kneza-namestnika Pavla, vojvode in vojvodinje Kenteke ter vojvodinje od Teringa, pričakujejo v Atenah tudi prihod grških princev Andreja in Kristoforja. Dan pogreba bo določil grški kralj Jurij v sporazumu s člani kraljevske družine. Verjetno je, da bo pogreb v soboto ali pa v nedeljo zjutraj. Truplo pokojnega princa Nikolaja so balzamirali ter ga pripeljali v stolnico. Pri pogrebu bodo umrlemu princu izkazali vse vojaške časti. Udeležila se ga bo tudi vsa atenska vojaška garnizija. Truplo princa Nikolaja bodo prepeljali v Tatol in ga tam položili k večnemu počitku v kraljevo grobnico poleg grških kraljev Jurija in Konstantina.

Strašne številke iz zmag pri Teruelu

Zaragoza, 9. februarja. AA. Ob reki Alframbri se je razvnela bitka, ki jo smatrajo za najhujšo in najbolj krvavo v vsej španski državljanski vojni. Nacionalisti trde, da so zavzeli 800 km² ozemlja, na katerem leži 30 vasi in 145 utrdb, da so poglani v beg pet republikanskih divizij in zaplenili ogromne množine vojnih potrebščin, ki so pripadale trem armijskim zborom. Skupne izgube rdečih na terueljski fronti cenijo sedaj na 50 do 70 tisoč ljudi. Izgube nacionalistov pa ne dosega niti dvajsetega dela omenjene številke.

Letošnje žrtve v Barceloni

Barcelona, 9. februarja. AA. Od 13. februarja 1937, ko so nacionalistična letala prvokrat bombardirala mesto, je Barcelona doživela že 23 bombardiranj. V tem času so nacionalistična letala vrgla na Barcelono 528 bomb, ki so zahtevale skupno 3477 žrtev (998 mrtvih in 2469 ranjenih). Porušenih je bilo 863 hiš, nekatere popolnoma, druge pa de-

loma. Te podatke je dal predsednik občine v Barceloni v izjavi, ki jo je dal časopisom.

Slovo generala de Llana

Sevilla, 9. februarja. AA. V Seville so bile dale velike manifestacije za generala Queipa de Llana, ki je današnjim dnem preneha dati svoje običajne vesti po radiu. Queipo de Llano je ob tej svečanosti v odgovor na pozdrav sevilleškega župana izjavil, da bo lahko tudi na drugem področju podal dokaze svoje za svojo zvestobo in spoštovanju nasproti generalu Francu.

Voditelj jugoslovanskih levitarjev dr. Drago-ljub Jovanović, ki baje z Jevtičem in JNS pripravljala ustanovitev ljudske fronte v Jugoslaviji, je v Barceloni imel govor pred prostovoljci iz jugoslovanske komunistične brigade.

Japonski cesar je precej obol el in mora po naročilu zdravnikov ostati v postelji.

Nevesta albanskega kralja o verski plati poroke

Dubrovnik, 9. februarja. m. V Dubrovnik se je vrnil dopisnik londonskega lista »Daily Mail« Atterton, ki je bil navzoč pri zoročnih slavnostih kralja Zogua. V Tirani je govoril tudi z zaročenko grofico Apponyjevo, ki mu je dala krajšo izjavo, v kateri pravi, da ni nikdar mislila na

to, da bo postala zaročenka sedanjega albanskega kralja. Na vprašanje angleškega časnikarja, kako bo rešeno versko vprašanje med kraljem Zogujem in njo — grofico Apponyjevo je katoličanka, kralj Zogu pa musliman — je odgovorila, da ji je znana liberalnost kralja Zogua o verskih vprašanjih in da želi, da bi tudi ona uživala versko svobodo. Takšno svobodo bo tudi imela in bo ostala zvesta svoji katoliški Cerkvi. Poroka albanskega kralja z grofico Apponyjevo bo v Draču.

Angleško posredovanje v vojni na Vzhodu?

London, 9. februarja. o. V London je prispel iz Francije japonski grof Ishii, posebni pooblaščenec japonske vlade, da začne z angleško vlado razgovore za morebitno angleško posredovanje v kitajsko-japonski vojni. Ti razgovori so že bili preteklega decembra, a so jih ustavile sovražnosti na bojiščih. Ishii je tedaj odpotoval v Francijo.

Napovedi o tem ali bodo ti razgovori imeli kak uspeh, bi bile prezgodnje, ker otežuje nalogo grofa Ishiia dejstvo, da japonski zastopniki v Rimu in Berlinu z vsemi silami skušajo okrepiti takozvano protikomunistično zvezo z Japonsko, ki je v resnici naprjena proti angleškim koristim na Daljnem vzhodu.

Kljub temu pa bi bila angleška vlada radevolje pripravljena za posredovanje v sporazumu z Združenimi državami, pod naslednjima pogoje:

1. Japonci morajo pritrditi pogojem, ki bi pospešili konec vojne.

2. Posredovanje ne sme imeti takega značaja, da bi koristili Japoncem in jim pomagalo, da uresničijo svoje namene na Kitajskem.

Dokler ta dva pogoja ne bosta izpolnjena, bodo razgovori med japonskim zastopnikom in

angleškimi politiki zgolj posvetovalnega in zasebnega značaja.

A voja traja dalje

London, 9. febr. Po trimesečnem odmoru se je večeraj začela nova japonska ofenziva v severni Kitajski. Kakor poročajo iz južnega Hopeja se tam razvija huda krvava bitka. Japonci trde, da so zavzeli mesto Namlo, Kitajci pa poročajo, da so zopet zavzeli Sunkijang, ki je 22 milj jugozapadno od Sanghaja.

Japonsko vojno ministrstvo je nedavno objavilo, da so dosedaj Japonci imeli 20.000 mrtvih, strokovnjaki pa pravijo, da so Japonci dosedaj izgubili 50.000 mož, 150.000 pa je bilo ranjenih. Kitajske izgube so štirikrat večje in tudi odstotek umrljivosti je mnogo večji, ker Kitajci nimajo primerno organizirane zdravniške službe.

Dosedanji potek vojne je pokazal naslednje:

1. Ogromen material moštva ne more vzdržati v borbi s sodobno tehniko;

2. Kitajci bi morali imeti mnogo boljše častnike;

3. orožje in njegova uporaba pri obeh nasprotnikih, bi se morala izenačiti.

Mariborski proračun sprejet

Maribor, 8. februarja. Nocoj se je vršila v mestni posvetovalnici proračunska seja mestnega sveta. Predsedoval ji je župan dr. Juvan, navzoč je bil tudi okrajni glavar dr. Siška. Občinski svet se je zbral polnoštevilno z izjemo socialističnih članov, ki se seje iz neznanega razloga niso udeležili. Obširno in zanimivo poročilo o novem proračunu je podal finančni referent mestne občine ravn. Hrastelj.

Izdatki novega proračuna so predvideni v višini 60.118.200 din, isto višino dosegajo tudi dohodki. Predloženi proračun je v marsičem drugačen od proračunov prejšnjih let in sicer ne samo po zunanji obliki (odpadla so pojasnila), ampak tudi po notranjem vsebini. Proračun je v tej obliki bistveno izenačen s proračuni drugih mest v državi ter odgovarja točno vzorcu, ki ga je izdalo ministrstvo za finance.

Mestno upravitelstvo je v proračunu likvidirano, ker je z ustanovitvijo premoženjske uprave izgubilo namen obstoja. Glavne posle tega urada je prevzela premoženjska uprava, ostali del poslova pa prevzame socialnopolitični urad in mestno knjigovodstvo. Osebe se pridelili mestnemu knjigovodstvu kot eksekucijski oddelek.

Znatno so zvišani v novem proračunu izdatki za osebe, za splošno mestno upravo, za socialno skrbstvo in za turizem. O vzrokih zvišanja osebnih izdatkov smo poročali že ob priliki objave proračunskega predloga. Povišek pri splošni mestni upravi so povzročili predvsem stroški za preureditev mariborskega gradu za muzej ter preureditev sedanje muzejskega poslopja v policijsko kasarno, dalje za popravilo poslopja »Vesne« in za nabavo aparature za kontrolo vodomerov. Vsi ti izdatki se krijejo s prihranki iz prejšnjih let ter proračuna v resnici ne obremenjujejo.

Največji povišek izkazuje socialno skrbstvo in sicer v prvi vrsti zaradi prispevka 300.000 din

pomožni akciji in zaradi izrednih podpor brezposelnim v iznosu 800.000 din. Prvi izdatek se krije s prihranki iz prejšnjih let, drugi pa s takimi zvanimi socialno davčino. Vedno bolj glasna je namreč zahteva, da se bremena pomožne akcije razdeli sorazmerno na vse sloje prebivalstva, s čimer je podana utemeljitev za upravičenost uvedbe posebne 10% določe na vse direktne davke.

Kar se tiče povišanja postavke za turizem, se bo ta povišek kril z uvedbo takse za bivanje tujcev v mestu. Ta taksa se je uvedla po predpisih uredbe o pospeševanju turizma.

Po poročilu finančnega referenta se je razvnela zanimiva obširna generalna debata, katere so se udeležili občinski svetniki Meglič, Kores, dr. Miller, Weiss, dr. Sušnik, dr. Pihlar, Sprager, zaključili pa je debato župan dr. Juvan. Edini, ki je skušal proračun nekoliko kritizirati, je bil Meglič, vendar so vsi ostali govorniki njegova izvajanja odločno pobili. Nato je bil generalni predlog proračuna soglasno sprejet. Prav tako soglasno je bil sprejet proračun tudi v specialni debati brez vsakega ugovora. Za osebne izdatke je v novem proračunu predvideno 3 milj. 248.440 din, za splošno mestno upravo 2.366.720, za osebno in imovinsko varnost 752.470, za finančno stroko (amortizacija posojil) 7.619.750, za gradbeno stroko 2.458.920, za zdravstvo 2 milj. 324.100, za socialno skrbstvo 4.291.770, za šolstvo 1.615.340, za znanost in prosveto 273.280, za obrt, trgovino in turizem 370.000, za nepredvidene izdatke 200.000, za mestna podjetja pa 30.492.230 dinarjev. Dohodki pa so sledeči: splošna mestna uprava 36.590, mestne davčine 18.563.520, finančna stroka 5.275.370, gradbena stroka 810.950, socialno skrbstvo 51.100, prihranki iz prejšnjih let 1.640.000, mestna podjetja 33.740.670 din. Prav tako soglasno je bil sprejet regulacijski sklad, ki predvideva 668.000 din dohodkov in toliko izdatkov.

„Jutro“ časti velike ljudi...

Že ob smrti pokojnega Albina Prepeluha se je najnaprednejši, najmodrejši in najkulturnejši dnevnik dravske banovine, po programu fašistovskega, po vsebini pa precej ljudskofrontaško »Jutro«, izkazalo. Pri vseh svojih odlikah je preneslo, da je Janez iz Lašče, alias senator Ivan Pucelj, z literarnim imenom France Feržou, bahavo napisal, da je pismeni Prepeluh rasel v nepismeni njegov senci. Pa to ni nič hudega. Prepeluh navsezadnje ni bil izpod »Jutrovec« strehe, čeprav je v skupini redkih, za dr. Kramerja oddajanih glasov tvoril ob vseh odločujočih prilikah dragoceno enoto.

Ob 70 letnici prve dame slovenskega liberalnega, zdaj jugoslovenskega tabora, si je »Jutro«, ki je namenjeno ja boljšim krogom, dovolilo podobne neokusnosti. Njegove domače pesnice so skuhale, ne spesnile, ženi enega največjih slovenskih pisateljev za to priliko epose naslednjega smisla in vrednosti:

Prva čivka med drugim:

Ne Tebi Sfiga z levjimi je udi
odkrila Tebi vir, ki srečo nudi,
ovirala Te ni nobena zanka —
vodila si krmilo brez pristanka.

Kaj ta sfingizem ob jubileju Franje Tavčarjeve pomeni, ne ve nihče, niti pesnica, niti »Jutro«, najmanj pa slavljenska, ki mora biti kot žena velikega pokojnega slovenskega realista, užaljena, da ji njen tabor za 70 letnico ne servira drugačega, kakor uganke, ko je vendar v smislu tega sonetka trpela vse življenje, ko je »vodila krmilo brez pristanka«.

Malo več obzirnosti do jubilarke bi si »Jutro« že lahko dovolilo.

Prav tako prepuščamo »Jutru«, da pove, kaj pomenijo naslednje vrstice tega sonetnega skazka: Domača gruda in domača kri zahvalno zadoščanje Ti puhti, kot zrelo klasje se Ti vdano klanja.

Drugi »Jutrovci« jubilejni umotvor blazni takole:

Naše sree je šlo zdoma,
naše sree po slovenski zemlji roma,
da Te poišče za rojstni dan...
ali si na Visokem, blizu Poljan?
V beli Ljubljani,
ob vnožju Gradu posejani.
Kje drugod?

Vse to iskajoče besnenje »Jutrovega« genija v krilu je nepotrebno in neumestno in za slavljeno žaljivo, saj vendar vsako ve, da stanuje ga. Franja Tavčarjeva v Ljubljani na Bregu, številka toliko in toliko, prvo nadstropje...

Dalje vsebuje ta spominski spev naslednje vrste:

Ti ženam slovenskim si žena vodnica,
poštuje in ceni Te sama kraljica,
obrala vprav Tebe za dvorno je damo,
se bolj Te častimo in radi imamo.

Ob vsem tem »kulturnem«, »globokem« in »doživljem« ter »pesniškem« meketanju res ni kaj pripomniti. Kvečjemu bi ob vrsticah o dvorni dami zapisali, da ta visoka in češćena gospa klub svojem položaju ne pozna niti v 70. letu življenja toliko olike in etikete, da ne bi večine slovenskega ženstva javno, v razgovoru s častnikarji, zmerjala s oguljeno politično psokvo. (Glej razgovor Fr. Tavčarjeve s sotrudnikom »Slov. narod« 7. febr. t. l.)

Novi člani komisije za mojstrske izpite

Na podstavi § 312 ob. z. in čl. 6. pravil o opravljanju mojstrskih izpitov z dne 31. marca 1932, Sl. list 368-36, in točke 1. tuk. odredbe z dne 8. junija 1932, VIII. No. 3521-1, Sl. l. 436-46 ter po zašilšanju Zbornice za TOI v Ljubljani, potem ko je ugotovljeno, da je funkcijška doba predsednika in namestnikov mojstrske izpitne komisije pri zbornici za TOI, imenovanih z odredbo z dne 9. oktobra 1934, VIII. No. 5161-1 in z dodatnimi odredbama z dne 4. julija 1935, VIII. No. 2692-1, in z dne 21. novembra 1935, VIII. No. 6342-2, potekla,

odrejam,

da se za predsednika te komisije postavi dr. Pretnar Josip, tajnik Zbornice za TOI v Ljubljani; za namestnika predsednika komisije v Ljubljani Sink Franc, politično-upravni sekretar pri kraljevski banski upravi v Ljubljani in dr. Koce Jure, pom. tajnik Zbornice za TOI v Ljubljani, slednji tudi za namestnika predseadnika te komisije v Novem mestu; za namestnika predsednika izpitne komisije v Celju Pogačnik Josip, magistratni svetnik v Celju in dr. Zobe Ivan okr. načelnik v Celju, ter za namestnika predsednika izpitne komisije v Mariboru dr. Senkovič Milan, magistratni tajnik v Mariboru in Založnik Ignacij, pom. sekretar pri okr. načelstvu v Mariboru levi breg. Ljubljana, dne 4. februarja 1938. Ban: dr. M. Natlačen.

Vremensko poročilo

Rateče-Planica: —10, deloma pooblačeno, mirno, pršič, 90 cm, skakalnice in drsalnice uporabno.
Planica-Slatna: —10, jasno, mirno, 37 cm pršiča na 90 cm podlage, drsalnice in sankalnice uporabno.
Kranjska gora: —1, jasno, mirno, 85 cm pršiča, drsalnice in sankalnice uporabno.
Bled: —7, pooblačeno, mirno, sren, 35 cm. Drsalnice na jezeru uporabno.
Pokljuka: —10, jasno, mirno, 30 cm pršiča na 10 cm podlage.

DODATNO POROČILO:

Sv. Križ nad Jesenicami: —1, visoka megla, 20 cm snega na 35 cm podlage.
Jezersko: —4, sončno, mirno, 15 cm pršiča na 25 cm podlage.
Mozirska koča: —6, sončno, mirno, 10 cm pršiča na 150 cm podlage.
Celjska koča: —3, sončno, mirno, 25 cm snega, deloma sren, deloma pršič.

prepotrebne, smo zvedeli, da je delo te socialne ustanove rodilo velik uspeh teh otrok v šoli, kajti otroci so radi prihajali v šolo in niso izostajali in prosili kruha drugod, ker so ga dobili v šoli.

Pevski zbor angleških častnikov ev v Belgradu

Belgrad, 9. febr. AA. Na čast angleškega častniškega pevskega zbora je priredil večeraj popoldne šef centralnega presbitorja dr. Kosta Luković kosilo v hotelu Srpski kralj. Kosilo je bilo intimnega in družabnega značaja. Poleg angleških gostov pod vodstvom njihovega dirigenta komponista Lorenca so prisostvovali kosilu tajnik angleškega poslanstva Garan z gospo, angleški konzul v Belgradu Stanhope, predsednik mesne občine Vlada Ilić, rektor glasbene akademije Kosta Manojlović, predsednik združenja inozem. časopisja Mrzlak, predsednik jugoslovenskega novinarskega združenja Andra Milosavljević, referent za tisk pri angleškem poslanstvu Pepic, predstavniki zagrebškega in ljubljanskega časopisja, dopisniki večjih listov iz notranjosti države, dopisniki angleških listov v Belgradu in šefa odsekov osrednjega tiskovnega urada Stanislav Vinaver in Dušan Stojanović.

Prva kuharska razstava v Celju

V nedeljo se je zaključila prva kuharska razstava v Celju. Razstava v začetku ni našla zadostnega razumevanja, to pa predvsem zato, ker je pač vsak začetek težak. Razstava je bila zelo okusno urejena, pestra, poučna in zanimiva ter je rodila med našimi gospodinjami pobudo, da bi jo morali v Celju vsaj vsako drugo leto prirediti. Razstavnemu odboru in vsem razstavljalcem k njihovem požitvalnemu delu čestitamo. Poleg izdelkov kuharske umetnosti in aranžmanov pogrnjenih miz, kjer je pokazal svojo umetnost posebnost g. Berložnik Ivo, so bili razstavljeni servisi, žgani likerji, gorčični izdelki itd. Posebno je ugajala ljudem krasna izdelana torta za zlato poroko, delo slaščičarja g. Mantela. Pri tej prvi prireditvi je sodelovalo več gostilničarjev, vendar prva razstava ni zajela širšega kroga. Predvsem so se izkazali hotel Union, Evropa, restavracija Beli vol in Branibor. Tvrška Weiner nasl. je nudila odboru krasno posodo, ki je dala razstavi še posebno viden izraz. Ko se bo priredila v Celju še kaka prireditve, smo prepričani, da bodo sodelovali pri tej vsi celjski hoteli in restavracije, vse gostilne, slaščičarne in pekarnice. Razstavniki odbora je priredil v nedeljo zvečer v hotelu Union banket, katerega se je udeležilo lepo število gostov.

Požar v Ciglenškem vrhu

Sv. Martin pri Vurbergu, 7. febr. V Ciglenškem vrhu pri Vurbergu je 4. febr. ponoči pogorela hiša in zraven stojiče gospodarsko poslopje mali posestnici Rozi Sisečko. Sosedom in gasilec od Sv. Martina se je posrečilo obvarovati nekaj metrov oddaljeno sosedno poslopje. Hiša z gospodarskim poslopjem je pogorela do tal. Gospodarsko poslopje je bilo leseno in s slamo krito. Zgoreli so tudi vsi pridelki in premičnine. Škoda znaša 15.000 din, zavarovana pa je bila za 5000 dinarjev. Sumijo, da je požar podtaknila zločinska roka.

Boljševizem, fašizem in krščanska zamisel družbe

Nekaj misli iz predavanja prof. dr. Gosarja v okvirju Kat. akad. društev Danice, Zarje, Savice

ljubljana, 8. februarja. V beli dvorani Uniona je snoči pri kat. akad. društvih Danica, Zarja in Savica predaval prof. dr. Andrej Gosar o boljševizmu, fašizmu in krščanski zamisli družbe.

Sorodnost fašizma in boljševizma

Predavatelj je v uvodnih izjavah poudarjal, da je vprašanje o razmerju med boljševizmom, fašizmom in narodnim socializmom na eni strani in krščanstvom na drugi zanimivo iz več razlogov. Predvsem se ob tem poraja vprašanje o izberu, ali naj krščanstvo z idejnim ali praktičnim delom podpre eno ali drugo zamisel družbe, ali pa naj gredo kristjani vase in uresničijo svojo, krščansko zamisel.

Najprej si je treba biti na jasnem, kakšen je in kakšen bi moral biti odnos med fašizmom in boljševizmom ter družbo.

Pri vprašanju, kaj je bistvo fašizma in boljševizma, se nam najprej kaže njuna sorodnost in podobnost. Pri nadaljnjem raziskavanju o obeh pa moremo ugotoviti tudi njuno praktično, ne zgolj teoretično socialno pomembnost.

Osnove boljševizma

Po besedah papeža Pija XI. v okrožnici »Divini redemptoris« ima nauk boljševizma za osnovo »zmožna ideja. Svetovnonazorsko stoji na načelu historičnega in dialektičnega materializma, ki smatra vse življenje za snov, ki jo gibljejo znane in nezane sile. Enako misli o družbi, iz katere hoče narediti brezrazredno skupnost. Boljševizem lenjile človeku osebno svobodo, dostojanstvo in npravno uperjenost, sociološko pa smatra človeka le za kolese v celokupnem družbenem stroju. Oznanja popolno enakost in zanika vsako avtoriteto; predvsem seveda avtoriteto Boga in staršev. Zakon mu je le znanja ustanova in zato zanikuje stalnost zakona ter sili ženo v nemirno javno življenje.

Sociološka označba boljševizma je v tem, da skuša družabni razvoj in boj z organizmom pospešiti. S tem skuša dati razrednemu boju videz svete vojske za napredek človeštva.

Gospodarsko komunisti ne priznavajo posamezniku pravice do zemlje in proizvajalnih sredstev ter odpravljajo vsako zasebno lastnino.

Vsa boljševistična zamisel družbe je tostranska, kolektivistična in se opira na moč družabne organizacije.

Pij XI. pravi, da je ta novi nauk temeljnem nasprotju z božjim razodetjem, ker razdira družbo in družino ter zanika pravice človeka do lastnine in svobode. Zanimivo pa je, da je imel boljševizem že davno prej izdelan svoj program, preden je poskusil s praktičnim uresničevanjem.

Danes je boljševizem gospodarsko in družabno zavrgel skoraj vse svoje prvotne nazore in docela odstopil od prvotnega programa.

Osnove fašizma

Fašizem ni imel enotno izdelane ideologije. Italijanski fašizem in nacionalni socializem sta si sorodno gibanje, ki je nastalo po vojni. Svetovnonazorsko se ločita od boljševizma po tem, da odklanjata materialistično pojmovanje življenja in sta usmerjena idealistično, duhovno. — Ideje vladajo svet — je dejal Mussolini.

Narodni socializem vidi le rast in veličino nemške nacije. Etično pa je vrednost človeka iz-

Filmi

»Paglavček« (Union). To delo je po bistvu bridko resna stvar, po okoliščinah pa nadvse smešna, duhovita in prrsrčna komedija. Razvija se okrog dogodivščin enoletnega najdenčka, ki ga prevarana mati pusti pred vrati nemarnega očeta. Ta ga pa na enak način odda svojemu sosedu. Ta sosedi je strašno nerodna dobičina, šofer nekje, a ima dve diplom, kar mu pomore do profsorskega mesta v deklislem vzgajališču, kamor tovari seveda tudi svojo jokajočo najdbo. Kaj se ob tem otročičku razvije v penzionatu, je nekaj tako svojevrstnega, napol razposajeno norega, napol do solz ginljivega, da »Paglavček« ob vsem tem postane najboljša filmska komedija, kar smo jih letos in morda že v Francozih letih videli na ljubljanskih platnih. Vrečadski humor, ki ga v taki obliki še nismo ob nobenem delu uživali, je ne samo duhovit, presenetljiv, v drob segajoč, marveč prepričljiv, pri vseh nemcnostih vrjeten in življenjski, kar daje temu izrednemu delu ne samo trenutni, marveč globlji in trajnejši človeški smisel, zlasti še spričo jedra, ki ga tvori ljubezen dobrega, nerodnega človeka do otroka. V filmskem ozrju je ob svojevrstni režiji »Paglavček« docela nova vrsta, ki kaže, iz kakšne vsebine more sposobna, vestna režiserska roka narediti mojstrovino, ki je ni mogoče vtakniti v to ali to vrsto, ker sega čez vsak tak označevalni okvir. Ne le posamični prizori, marveč celota je režirana zlasti v drugi polovici mojstrsko. Lucien Baroux, ki smo ga poznali le kot slučajnega komika iz zabavišč, razvija v tem filmu igralske sposobnosti v velikem, prepričujočem obsegu, ob njem pa vsi drugi do malega neboljenčka, ki še ne zna igrati in zato še bolj osvaja. Film, za katerega naj bo žal vsakomur, če ga ne bo videl! Ob njem se razvežejo najbolj zagrenjena in stisnjena usta. — Humor, ki smo ga iz tega filma deležni, je prav tako dragocen in redek, kakor resna umetnost ob drugih prilikah.

Racija v ekspresu« (Kino Sloga). Že sam naslov pove vse. Kriminalen film, gangsterska zgodba, odnosno lov na nje. V tehnični izvedbi takih filmov so Amerikanci brez dvoma vodilni, edini Francozi stopajo sem pa tja v isto vrsto. Režiserska rutina se uveljavlja naprej v smiselnem postavljanju situacij, v naglem tempu in v poudarjeni tipizaciji igralcev glavnih vlog. Zločinski svet se ne predstavlja v pretrirani grozotnosti ali v divjem praskanju avtomatičnega strelnega orožja, temveč v podtalni borbi med gangsterji in detektivi, ne na barikadah, pač pa na vlaku. Le dve ženski igrata vmes, pa ne za goli slučaj. Situacije si sledo druga drugi s prepričljivo nujnostjo, z razvojem dejanja pa se stopnjuje tudi napetost. V tem filmu dosega lastnosti, ki so za dober kriminalen film potrebne. Le za konec zaropotejo strel. Večji del filma pa izpolnijo izvrine domislice, ki dajejo filmu tudi neko vrednost.

Akademski sekcija SPD priredi jutri, v četrtek 10. t. m., pod vodstvom g. ing. Avčina svoje drugo predavanje v elektrotehnični predavalnici na tehniko. Predaval bo g. Rajko Rakovec o temi »Zivalstvo in Alpah«.

enačil z biološkim materializmom. In vprav v tej nedoslednosti je ključ njegove smrti.

Fašizem in socialni nacionalizem sta oba tostransko usmerjena in se ne dasta nikakor spraviti v sklad s krščanskimi načeli. Mussolini pravi, da je »fašizem največja vrednota države in ničesar drugega, kar bi bilo proti njej ali kar bi bilo izven nje.« Zato fašizem vrednoti vse edino le s stališča, kolikor ustreza fašistični državi in velja to enako za vero in Cerkev, kolikor ti dve ustrezati ciljem fašistične države.

Nemški narodni socializem je že zaradi nacionalistične zamisli tostranski in totalitaren, pri čemer se je oprl na rasno teorijo, ki mu pravi, da pripadajo Nemci najvišji rasi, kateri se mora po »večni zamisli, ki vlada v vseмирju«, podrediti vse, kar je slabše in slabotno. Posledica tega so bili razni zakoni, prirojeni za varstvo nemške časti in krvi. Kot tak je nacionalni socializem krščanstvu nasproten. Pij XI. ga zavrača v okrožnici »Mit brennender Sorge«.

Ob režima se torej ločita od krščanskega nazora, ki enako uvaža poedince, družino, narod in državo ter vse povezuje v edino pravo občestvo. Od boljševizma pa se ločita po tem, da ne podražljata vseh proizvajalnih sredstev in skušata ohraniti zasebno podjetnost.

Krščanska zamisel družbe

Po krščanski zamisli družbe avtoriteta ne more biti neomejena in je vezana na krščanska načela in zapovedi, fašizem in nac. socializem pa zagata moralna načela ljudskega življenja. Posledica je bila, da se je tako razpaslo oboževanje sile. Kakšen naj bo torej odnos krščanstva do boljševizma in fašizma? Jasno je po vsem tem, da boljševizma ni mogoče spraviti v sklad s krščanskim nazorom. Kot katoličani ne moremo nikdar sodelovati s komunizmom kot idejo, kvečjemu s posamezniki kot ljudmi, ki bi jih morali katoličani iskati, da bi jih pridobili za Kristusovo nauk. Pri tem pa je zelo težko reči, kdaj more sodelovanje blažljivo vplivati in zavisti vse od okolnosti. Dolžnost krščanske ljubezni do bližnjega je ena največjih nalog in eden najtežjih krščanskih problemov.

Vedeti je treba tudi, da je glavna razlika med boljševizmom in fašizmom ta, da je prvi odkrit »sopranik vere«. v drugem pa nasprotje ni tako očitno in jasno. Boljševizem s preganjanjem cerkve bolj odbija kot privlači, fašizem in nac. socializem pa glodata prav pri korenini vere v Boga. Medtem, ko je neverjetno, da bi množice postale brezbožne, je prej mogoče, da se odutuje v smeri panteizma in paganismu ter je v tem oziru fašizem nevarnejši kot odkrit boj brezbožništva.

Razumljivo je, da ni mogoče sodelovanje niti s fašizmom niti z narodnim socializmom, vendar je mogoče sodelovanje v raznih ustanovah, kjer se da storiti kaj pozitivnega.

Često se poudarja, da nosita fašizem in nac. socializem v sebi kaj, iz katere se utedne razvili reakcija. Kajti zgodovinska resnica je, da si je delavstvo pridobilo svobodo s pomočjo strokovnih organizacij in zato je tudi jasno, da se danes delavstvo odklanja od teh dveh struj ter se nagiba k boljševizmu, ki je vsaj navidez zagovornik delavstva.

Pravilno je zato, da se moramo skrbno varovati fašistične miselnosti in iti med delavstvo s čistim krščanskim naukom, kajti le tako bomo izpolnili svojo krščansko socialno dolžnost.

Predavanju g. prof. Gosarja je sledilo toplo odobravanje.

Zal Vam bo, če si danes ne ogledate sijajne, duhovite komedije

Paglavček

(Le miqhe)

Samski profesor z malim otrokom, neboljenčkom v deklislem internatu. Težavni zapletljivi in velikanse komedije, ki jih ima samski profesor zaradi otroka, zabujajo pri publiku salivo in burjo smeha!

Ta film si morate brezpogojno ogledati! Predstave danes ob 16., 19-15 in 21-15 uri.

KINO UNION Tel. 22-21

Vinski sejem v Ljutomeru

dne 8. marca 1938.

Vinska podružnica v Ljutomeru priredi vinski sejem in razstavo vina v običajnem obsegu kakor prejšnja leta.

Vabimo vse vinogradnike iz ljutomerskega, gornjeradgonskega in štirigoveškega okoliša, da razstavijo svoja vina. Tudi letošnji vinski sejem naj bo dobro založen z dobrim sortnim in mešanim vinom. Ocenjeno bo vino en dan pred razstavo. Oni, ki hočejo vino razstaviti, naj to prijavijo do 3. marca, vzorce pa naj poslijejo do 6. marca od vsake vrste po tri buteljke.

Kupci in vsi drugi interensenti pa se vabijo k obilnemu obisku te prireditve!

Otvoritev bo ob 9, zaključek ob 20.

Zajtrkovalnica na II. deški šoli v Celju

Celje, 8. februarja.

Veliko je število otrok delavskih družin iz Celja in bližnje okolice, katerih očete in matere služijo svoj kruh od ranega jutra do poznega večera. Na vse zgodaj odhajajo v tovarne, potreba in skrb za družino jih sili, da odhajajo, ko še njihovi malčki mirno spe. Otroci takih družin so mnogokrat brez zajtrka, brez kruha. Tešči prihajajo taki otroci v šolo in dolgo dopoldne do poznega skromnega obeda so lačni in brez kruha. Tu je pokazala celjska mestna občina, kako razume težki položaj teh otrok. S podporo, ki jo je dala II. državni deški, prej okoliški šoli, je omogočila, da prejema v zimskih časih, ko je mlad človek še posebno potreben tople hrane, v šoli nad 100 učencev brezplačen zajtrk. Prispevala je 6000 din. Zajtrkovalnica je socialna ustanova, ki jo iskreno pozdravljamo. Ko se zahvaljujemo mestni občini za to, kar je že dobrega storila, jo prosimo, da bi še nadalje prispevala za našo ubogo mladino. Od upraviteljstva šole, ki se je posebno zavzelo za

Od tu in tam

Novi zakonski osnutek o ustanovitvi okrožnih in okrajnih sodišč je bil sredi sprejet s 125 : 6 glasovom. Po tem osnutku se ustanovi eno okrajno sodišče tudi v Sloveniji in sicer v Murski Soboti. Prihodnja seja je bila napovedana za danes dopoldne. Na njej se bo pričela proračunska razprava, ki jo bo v imenu vlade začel finančni minister dr. Dusan Letica. O delu finančnega odbora sta za plenum narodne skupščine pripravili svoja poročila manjšina in večina teh odborov. Razprava v načelu in v podrobnostih bo v narodni skupščini trajala verjetno mesec dni. Za prvega govornika v načelni razpravi je od strani poslanskega kluba JRZ določen dr. Oton Gavriločič.

Sanatorij za železničarje, bolne na pljučih, so zgradili v Kasindolu pri Sarajevu. Tam je že en teden začel delovati za zavarovanje delavcev, sedaj pa je zgradil še novega bolnišniškega železničarjev. Sanatorij je veljal 1,8 milij. din. Vanj bodo sprejemali le take bolnike, ki se nimajo odprte jetike.

Dva jugoslovanska mornariška častnika sta se potopila z ladjo »Alba« vred pri vzhodu v angleško pristanišče St. Ives. Ladja, ki je imela 2300 registrskih ton, se je potopila 31. januarja. Med drugimi sta našla smrt v valovih tudi Trbovelčan Mirko Ročak in Ernest Stipanovič iz Sušaka.

Prve železniške tračnice so izdelale pri nas železarne v Zenici. Dvajset vagonov jih je bilo izdelanih po naročilu državnih železnic, katere so doslej tračnice naročevale izključno v tujini. Minister za gozdove in rudnike Bogoljub Kučundžić je za to priliko odredil, da se delavstvu izplača kot nagrada ena dnevna mezda več.

Že 4. februarja so se začela na Dunaju trgovinska pogajanja med našo državo in Avstrijo. Takoj v začetku so se pojavile številne težave, zaradi česar so napredovala pogajanja silno počasi. Avstrija zahteva, da naša država zniža carine na avstrijske industrijske izdelke ali pa zniža tečaj avstrijskega šilinga za toliko, da avstrijsko blago ne bo več tako drago ali pa dražje kakor nemško. Naša delegacija pa je zahtevala nove ugodnosti pri razdeljevanju kontingentov za izvoz svinj v Avstrijo. Kakor se zdi, bodo pogajanja trajala še nekaj tednov.

Družbo petih vlomilcev so dobili v roke v okolici Virovitice. Načeloval ji je bivši Čarugov pajdaš Krmpotić, njegov glavni pomagač pa je bil Mato Botković. Ti roparji so bili nekoliko bolj »humani«, ker so svoje žrtve običajno z različnimi mamilnimi sredstvi spravljali v nezavest in jih nato okradli. Krmpotić pa ima na vesti vlom v okolisko cerkev, iz katere je odnesel monštranco in nekaj kelihov.

Vlomilec, ki ima na vesti dolgo vrsto vlomov, stoji pred sarajevskim sodiščem. Halid Rurčić je bil že obsojen in nato zaprt v kaznilnico, iz katere je pa takoj pobegnil. Ko ga je orožnik privedel iz Splita v sarajevsko kaznilnico, je Rurčić izbral trenutek, ko je orožnik zvonil, in pobegnil. Orožnik je sicer za njim streljal in ga dvakrat lažje ranil, toda vlomilec je pobegnil in se skril v neki kanali. Tam je prebil 30 ur, nato jo pa potegnil v Dubrovnik. Iz Dubrovnika je prišel v Split, kjer se je našel še z nekim pobeglim kaznjencem in z njim v nekaj dneh izvršil v mestu sedemnajst vlomov. Mož si je hotel nagrabiti nekaj denarja, nakar bi pobegnil v rdečo Španijo.

Cim je oblast v Novem Sadu odkrila nekaj tujih legel nemorale, so se policijske oblasti tudi drugod po Srbiji podvzvale v tej smeri. Uspeh so imeli v Kraljevu in v Paraćinu. V Kraljevu so prijeli zvodnika Natalija Markovič, pri kateri so na stanovanju našli dve kmečki dekleti, ki ju je Natalija izvolila na trgu, ko sta prišli prodajat jagode, ju potem pod obljubo službe zadržala v hišo in potem nič več ne zgostila. Prišla ju je, da sta bili na razpolago »gostom«, za kar sta dobivali po 300 dinarjev mesečno. Bolj slučajno pa je bila prijeta zvodnica Živka Mančič v Paraćinu. Policija je polovila večjo tatinsko in vlomilsko družbo, nakar je pri preiskavi prišlo na dan, da so tatovi vse nakradene stvari shranjevali pri Živki Mančič. Ko je policija pri tej ženski izvršila preiskavo, je našla veliko količino zdravil za zdravljenje spolnih bolezni. S tem je bila odkrita tudi tajna te hiše. Živka je imela stalno najete vlačuge in »gostec«, ki so hodili k njej.

Lokomotivo iz lesa je izdelal brezposelni delavec Mlivoje Perkač iz Kraljeva. Pol leta se je trudil, da mu je uspelo izrezljati lokomotivo, ki je funkcionirala kakor prava železna. Ker je bil pa Mlivoje v stiski za denar, je stroj prodal za 400 dinarjev.

Predrzen trik so si izmislili dijaki banjaške trgovske akademije. Nekaj takih, ki jim je grozila izključitev iz šole zaradi slabih uspehov, je pripeljal v šolo dijak iz gimnazije, da so ti odgovarjali mesto njih v francosčini. Goljufija je kratak čas uspevala, nazadnje pa so jim le prišli na sled. Vsi goljufi so morali kajpak iz šole. Prevara pa jim je uspela samo zato, ker so tisti časi dobili novega profesorja, ki dijakov še ni poznal.

Epidemija vnetja možganov se je pojavila v Podgorici in okolici. Do sedaj je zbolelo več kot 15 oseb. Oblasti so bile prisiljene bolnike izolirati in prepovedati vsake obiske v bolnišnici. Prav tako so dale zapreti vse hiše, v katerih so bili bolniki.

Senatorji, ki so bili v nedeljo izvoljeni v savski in primorski banovini na listah B. KDK koalicije, se ne bodo udeleževali dela v senatu. V ponedeljek so se vsi tri senatorji zbrali pri dr. Vladku Mačku ter soglasno sklenili, da v senat ne pojdjo. Izdali so tudi za javnost v tem smislu obvestilo, katerega so podpisali vsi izvoljeni senatorji izvzemši dr. Krnjeviča, bivšega glavnega tajnika HSS, ki se mudi že dolga leta v Zenevi.

Tri vasi blizu Niše se z zemljo vred pomikajo izpod hriba v dolino. To so vasi Malošiti, Perutinci in Gornja Vlas. Drenje gornje zemeljske plasti se je začelo že pred tedni, vendar so se prebivalci zavedali svoje nevarnosti šele v noči med 28. in 29. januarjem, ko so se hiše zabijale ter so ljudje vsi v strahu pobegnili na prosto. Podzemne vode so opravile svoje. Številne hiše so se že porušile, ostale pa so v takem stanju, da je nevarno v njih prebivati.

Dalmatinska otoka Brač in Hvar bodo elektrificirali. V ta namen se je v Splitu ustanovila posebna zadruga, v katero so vstopili zastopniki prizadetih občin in nekateri narodni poslanci. Elektriko bodo napeljali iz Dugega Rata s podmorskim kablom in vodom visoke napetosti. Računajo, da bodo z elektrifikacijo dvignili gospodarsko moč in delavnost na teh dveh otokih.

Veleslepar in klativitez Teibl pred sodniki

Vagonske sleparije s sladkorjem in moko

Ljubljana, 9. februarja.

V veliki razpravi dvorani št. 79 se gotovo še nikdar po vojni niso obravnavale tako velike sleparije s sladkorjem in moko ter goljufija z lažkokainom, kakor danes. V Ljubljani in po Gorenjskem se je pojavljala neki namišljeni zastopnik sladkorne tovarne Belje, ki je trgovcem ponujal sladkor mnogo ceneje pod dnevno tržno ceno. Ljubljanski veletrogovci s sladkorjem so od jeseni 1936 do spomladi 1937 dobivali poročila, da se je pojavil na Gorenjskem mnogo cenejši sladkor. Cene na debelo so bile nižje za 3 do 5 din. V začetku leta 1937 je bila cena sladkorja na debelo takole: kocke 14,00 din, drobna sipa 12,90 in debela sipa 13 din za kg na Gorenjske pa je prihajal sladkor, ki so ga trgovci kupovali po 7 do 11 din kg na debelo. Ni čudno, da ljubljanski veletrogovci niso mogli na Gorenjskem skleniti niti ene vagonske kupčije. Ta sladkor je bil iz Belje vtihoapljen in nezatršarjen. Na Beljo so lani odkrili velikanske malverzacije pri trošarinjenju sladkorja. Vagoni in vagoni se odhajali iz tovarne, ne da bi bil na posiljke pritisnjen pravilen žig o plačani državnih trošarin.

Mali senat, ki mu predseduje s. o. s. g. Fran Kovač, danes sodi o velikih sleparijah s sladkorjem in moko, kakor tudi o goljufiji z lažkokainom.

Burno življenje Teiblovo

Jetniški paznik je ob 8.30 privedel v dvorano št. 79 Josipa Teibla, velesleparja in klativiteza, kakor ga označuje državni tožilec dr. Julij Fellner v obtožnici. Josip Teibl ima burno življenje za seboj. Teibl je visoke, vitke postave, prav elegantne zunanosti, močno krivega nosa, pa že malce belih las, kar kaže, da ima Teibl že prav burno življenje za seboj. Josip Teibl je bil rojen 21. maja 1901 v Zabolju pri Novem Sadu kot sin premožnih staršev. Ljudsko šolo je končal v rojstnem kraju, nato pa dva razreda gimnazije v Novem Sadu. Solo pa je obesil na klin. Začel se je potepati. Pozneje pa je vstopil v neki samostan. Pobegnil je iz samostana. Nekaj časa je ostal na domu, nato pa je vstopil v službo pri neki žitni veletvrdki v Novem Sadu. Med vojno je baje verjel z moko in žitom. Po vojni pa je začel svojo novo kariero v Novem Sadu je bil obsojen l. 1923 zaradi raznih sleparij na dve leti težke, leta 1927 pa v Slavoniji Požegi na štiri leta težke ječe. Pozneje je bil izgnan iz Zagreba za pet let. Leta 1936 se je pojavil najprej v Mariboru, kjer je najel primerno stanovanje. V Ljubljani se je pojavil jeseni 1936.

Mirno je danes sedel na tožni klopi. Poleg njega pa se je vsedla debelušna ženska prav majhne postave. Je to Vincenčija Blatnikova, rojena 11. julija 1900 v Trbovljah, tja pristojna, ločena šivilja-kuharica, že kaznovana, sedaj na svobodi.

Sleparije za 127.000 din

Obtožnica očita Teiblu, da je pet trgovcev osleparil skupno za 127.000 din. Trgovcem je ponujal kar na vagone cenen sladkor po 7 do 11 din kg. Pri sklepnih kupčijah pa je zahteval predplačila in je tako dobil od trgovca Kopčaverja 20.000, od Ivanke Kušanove po posredovanju Ljudmille Pototnikove 10.000, od Dragotina Pirca 40.000 in od Lombar Mihaela kar 57.000 din. Pri vseh kupčijah mu je pomagala Blatnikova, ki se je izdajala za njegovo soprogo odnosno za soprogo direktorja sladkorne tovarne Vebra iz Belje. Blatnikova sama je od Josipa Lovšina izvalila 4800 din. Od prisleparjenih zneskov je Teibl izročil Blatnikovi najmanj 50.000 din.

Josip Teibl skupno z Blatnikovo pa je skušal svojo srečo še pri osmih drugih trgovcih, ko jim je ponujal cenen sladkor odnosno moko. Če bi se mu bilo posrečilo, bi mu padlo takole okrog 220.000 dinarjev v žep. Pa so bili ti trgovci mnogo previdnejši! Teibl se je namreč pri nekaterih trgovcih izdal za dvornega upravnika na Bledu odnosno oskrbnika graščine Brdo. Pri svojih poslih pa je tudi ponarejal razne listine.

Državni tožilec je oba obtožena obtožil večkratnega zločinstva obrotoma izvrševane prevare in zločinstva napravljana lažnih listin. Obtožnica je

Športne vesti

Kako trenira Szabo? Svetovni in madžarski prvak na srednjih in dolgih progah Szabo si je sestavil za svoj trening poseben program in uredil način svojega življenja takole:

Dnevna jutranja gimnastika tudi pozimi je sestaven del njegovega treninga. V času tekem absolvirata tedensko trikrat štiri do šest kilometrskih pešizlete, kombinirane z lahkim in ne hitrim tekom. Telesno prožnost mu dajejo predvsem telesne vaje. Trening ne sme biti dolg in sme biti samo enkrat v tednu napornejši. Trening ne sme biti nikdar daljši kot dve uri in mora biti preračunan vedno na daljše proge kot pa na tekmar. Pred vsakim tekom smatra Szabo za potrebno nekaj minut dihalnih vaj, češ, da tek sam ne razvije pljuč dovolj močno. Mesno hrano je treba po njegovem mišljenju čim bolj omejiti, zlasti pa priporoča vzdržnost v pijaci. Njegova hrana, ki jo uživa dnevno trikrat, je sestavljena predvsem iz sadja, jajo, riža, meda, zelenjave in mleka.

Kdo bo državni prvak? Drugi del državnega nogometnega prvenstva se začne že 3. marca. Kot prvega gosta imamo v Ljubljani Concordio. Danes prinašamo tri prognoze znanih igralcev glede letošnjega prvaka in vrstnega reda klubov, ki jih objavlja belgrajsko »Vreme«. Hajdukovec Matosič meni, da Hašk v drugem delu ne bo imel toliko uspeha kot v prvem delu, da pa ima že dovolj točk za drugo mesto. Po njegovem je najboljši klub v državi BSK, Gradjanski pa da je izgubil v prvem delu preveč točk, da bi mogel konkurirati resno za prvo mesto. Vrstni red pa bi bil tak: BSK, Hašk, Gradjanski, Jugoslavija ali Hajduk, BASK, Slavija, Jedinstvo, Concordia in Ljubljana. Član Jugoslavije Zečević prerokuje prvenstvo BSK in misli, da je imel Hašk lani le preveč sreče. Končni vrstni red pa bo: BSK, Hašk, Gradjanski, Jugoslavija, Hajduk, BASK, Slavija, Jedinstvo, Concordia in Ljubljana.

Vse bolj pa je naklonjen Ljubljani tretji prerok — član sarajevske Slavije Zagorac. Tudi on sumi, da bi Hašk ostal na čelu tabele, ker je jeseni prišel na vrh le s tem, da je znal dobro izkoristiti slabo formo drugih liginih klubov. Glavno besedo bosta spomladi imela BSK in Gradjanski, ker sta tudi dejansko najboljša kluba. Vrstni red bo po njegovem naslednji: BSK, Gradjanski, Hašk, Jugoslavija, BASK, Slavija, Hajduk, Ljubljana, Jedinstvo in Concordia.

Naročajte Slovenski dom!

Teiblu in njegovi kompanjonki naprtla kar 20 primerov prevare in falzificiranja dokumentov.

Teiblove metode

Teibl je proti trgovcem nastopal zelo samozvestno, drzno in s svojo zgovornostjo jih je skušal premamiti, da bi naročili sladkor odnosno moko. Oba pa sta pri svojih poslih bila zelo lažnjiva in sta natvezavala ljudem prav fantastične podatke. Strankam je Teibl zatrjeval, da je zastopnik direktorja beljske sladkorne tovarne ali pa zastopnik sladkorne tovarne v Osijeku. Radi dobave cenenejšega sladkorja jim je garantiral, da ne bodo imeli nikakih neprijetnosti, ker je to vse njegova stvar in stvar g. direktorja, da nosi sam ves tveganje in da je vse v najlepšem redu. Zaradi dobave tega sladkorja ne bo imel nikdo pri finančnih oblasteh nikakih težav in sitnosti, da pa more dobaviti ta sladkor, je potrebno predplačilo 15.000 do 20.000 dinarjev. Nekateri so mu nasedli, drugi so bili previdnejši, kakor smo že omenili. Ko je prišel termin za dobavo, ko bi moral vagon prispeti v Ljubljano, pa je Teibl ponaredil razna pisma, v katerih mu direktor sporoča, da se je pošiljka nekoliko zakasnila. Ponaredil je celo etikete in štampiljke sladkorne tovarne v Belju, v enem primeru pa celo tovarni list, ga opremil z železniškimi žigi postaj v Osijeku in v Podnartu.

Govoril je strankam, da je trošarina popolnoma v redu plačana. Neki stranki je celo pripovedoval, kako velike vagonske kupčije je že sklenil na Gorenjskem in da je neki trgovec v Kranju z njegovim sladkorjem celo obogatel. Izmisli si je tudi zgodbo, da bi g. Verlič v Ljubljani prav rad od njega vzel to sladkor, pa mu ga ne more dobaviti, ker je to konkurenca.

Dobava moke

Kot namišljeni dvorni dobavitelj je skušal očitati v prvi vrsti trgovca Frana Gorjanca v Kranju. Natvezal mu je, da rabi tri vagonce moke za dvor. Njegova ponudba je bila sprejeta. Trgovec Gorjanec se je spustil v kupčijo, ko mu je Teibl še zatrdil, da bo dvorni blaginjak račun za dobavljeno moko takoj izplačal. Pred njegovo trgovino je Teibl pripeljal tri tovarne avtomobile, da bi moko naložili. Odpeljali so iz Kranja že en tovarni avto moke. Previdni Gorjanec pa je telefoniral v Bled in vprašal, kako je s temi naročili moke in da je že odposlal en avto moke. Iz dvorne pisarne na Bledu pa je dobil negativen odgovor. Tako je Gorjanec ustavil dobavo in odkril sleparijo.

Koka in v diplomatskem kovčku

Teiblu in Blatnikovi pa še niso zadostovale sleparije s kokainom. Teibl je kupil od nekega krošnjarja en gram pravega kokaina. V Ljubljani je naročil pri tvrdki Bonač posebne zavojčke iz močnega kartona, na katerega je dal vtisniti znamenje »Merke«. Naročilo pri Bonaču je promptno poravnal. V zavojčke sta nasula sodo-bikarbono, zgoraj pa potresla nekoliko pravega kokaina. Mihaelo Lombarjevo sta prevarila s kokainom za 44.000 din. Zatrjevala sta, da imata dobre zveze z Belgradom, da Teibl večkrat potuje z diplomatskim kovčkom v Italijo in lahko prenese kokain.

Pismo iz Rima

Žrtve brezvestnega Teibla je postala tudi neka učiteljica v Kropi. Tako jo je premamila, da je postala vsa zaverovana v njega. Slovesno ji je zatrjeval, da jo bo takoj poročil, kakor hitro bo vatiškansko sodišče popolnoma razveljavilo prvi zakon z Evo Offenbachovo, od katere se je ločil. Pokazal ji je celo ponarejeno pismo nekega kardinala iz Rima, v katerem zahteva duhovno sodišče, da pošlje še nekatere podatke o svojem vojaškem službovanju. Trdil ji je, da je bil v zakon pod pritiskom očeta prisiljen, ko je bil star šele 14 let. K njej se je vozil vedno z avtomobilom. Kupil si je celo motorno kolo. V Kropi so smatrali vsi velesleparja za čistega, stoodstotnega pošteniaka. Zato so mu tam ljudje popolnoma zapuili.

Uradnik s tremi plačami

Mnogim ljudem je Teibl pravil, da je visok uradnik v zunanem ministertvu, ki dostikrat potuje v inozemstvo po važnih misljah. Mesečno dobi tri plače. Predstavljal se je, da je sin boguljih staršev in da tudi sam ima znatno premoženje v bankah naloženo. Splošno pa Teibl mora vedeti za mnoge velike sleparije, ki jih iz diskretnosti noče pojasniti in objaviti. Obtožnica navaja, da je Teibl res večkrat potoval v Italijo, Avstrijo in Nemčijo. Enkrat je celo iz Berlina telefoniral v Kropi in vprašal po zdravju svoje zaročenke.

Beg in aretacija

Teibl in Blatnikova sta najela udobno stanovanje pri Vilharjevih na Ježici. Ko sta obtožena uvidela, da so njima postala tla prevročna, sta pobegnila, ne da bi povedala Vilharjevi, kam da odpotujeta. Pobegnila sta iz Stojice 18. maja lani. Odšla sta v Zagreb, kjer se je Blatnikova prijavila pod imenom Intihar Ivanka. Pozneje se je Blatnikova hotela preseliti v Maribor, pa je bila na Zidanem mostu aretirana. Pri njej so policijski organi zaplenili še 37.800 din gotovine. Blatnikova je bila aretirana 1. junija. Teibl nekoliko poprej. Zanimiva je dalje okolnost, da sta še poprej znala belgrajsko policijo preslepiti, da je izdala za Blatnikovo potrdilo, da je resnično žena Josipa Teibla ter sta nato v Ljubljani dobila nanjo potni list.

Sleparije s kavčiji

Teibl je skušal priti do denarja še na drug način. Iskal je po »Jutru« skladiščnika s kavčijo 10.000 din. Sprejel je ponudbo Ignacija Šebenika, ki mu je obljubil, da mu izroči zahtevano kavčijo. Šebenik kot čevljarški pomočnik je odpovedal zato službo pri svojem gospodarju. Bil pa je tako previden, da je Teiblu kot kavčijo ponudil hranilno vlogo 10.000 din podružnice Pošte hranilnice v Ljubljani. Teibl je tako kavčijo odklonil. Šebenik pa je bil obvarovan pred goljufijo.

Teibl priznava, Blatnikova zanika

Po eno uro trajajočem čitanju 15 strani obsegajoč obtožnice se je pričelo zasliševanje Teibla. V preiskavi je Teibl odkrito in prostodušno priznal vse svoje sleparske podvige. Nasprotno pa je Blatnikova odločno zanikala vsako sodelovanje pri Teiblovih sleparijah, zatrjujoč, da je vsem pogovorom prisostvovala le kot Teiblova znanca.

Razprava se bo zavlekla pozno v noč, ker je treba osebno zaslišati do 20 k razpravi vabilenih prič. Razprava ob sklepu lista še traja.

Vremensko poročilo

»Slovenskega doma«

Kraj	Barometrsko stanje	Temperatura v °C	Relativna vlažnost	Veter (meri, skraj)	Pada vine
Ljubljana	774,4	-1,2	5,4	83	10
Maribor	775,6	-5,0	5,3	90	0
Zagreb	775,4	3,0	7,0	80	10
Belgrad	774,3	1,0	5,0	85	2
Sarajevo	775,4	6,0	7,0	40	7
Sušak	770,3	4,0	11,0	60	2
Split	770,6	5,0	12,0	50	4
Kumbor	768,7	5,0	11,0	40	0
Rab	772,4	4,0	13,0	70	0

Vremenska napoved: Deloma oblačna, v splošnem pa stanovitno vreme.

Splošne pripombe o poteku vremena v Ljubljani od večerj do danes: Večerja je bilo do 7.10 oblačno, nato pa se je polagoma jasnilo, ob 10.10 je bilo popolnoma jasno. Proti poldnevju se je pričelo zopet oblačiti, tako da je bilo ob 18. povsem oblačno, nakar se je zopet zjasnilo. Ponoči se je oblačnost zopet povečala in je bilo danes do 7.15 popolnoma oblačno.

Ljubljana danes

Koledar

Danes, sredi, 9. februarja: Apolonija.

Julri, četrtak, 10. februarja: Školastika, d.

Nočno službo imajo lekarne: dr. Kmet, Tyrseva 43, mr. Trnkoczy, Mestni trg 4, in mr. Ustar, Selenburgova 7.

Tel. 27-30 KINO SLOGA Tel. 27-30

Samo še danes velenapet kriminalni film:

RACIJA V EKSPRESU

V glavnih vlogah:

Brian Donlevy, Gloria Stuart, Douglas Fowley.

Najnovejši žurnal — Krasen dodatni spored.

Predstave ob 16, 19.15 in 21.15.

Slalom klub 34. Drevi ob 18.30 bo obvezen sestanek tekmovalcev, nato trening. Naj nihče ne izostane!

Ljudska univerza v Ljubljani. Drevi bo predaval prof. Franc Gnezda o psihologiji in teoriji sanjskih pojavov. Predavanje bo v mali dvorani Filharmoničnega društva (Kino Matica) ob 20. — Vstop prost.

Štiri štipendije revnim, a marljivim dijakom Drž. trgovske akademije v Ljubljani je razpisal Klub absolviranih trgovskih akademikov v Ljubljani. To društvo, ki je v Ljubljani znano predvsem po svojem prosvetnem delovanju, ker prireja že leta javna predavanja najodličnejših gospodarskih strokovnjakov, deluje tudi zelo marljivo na socialnem polju. Kakor nam je znano, posreduje društvo svojim brezposelnim članom službe ter siromašne od njih tudi gotovo podpira. Z razpisom teh štipendij je Klub absolviranih trgovskih akademikov ponovno dokazal, da zasluži za svoje delo moralno in gmočno podporo in priznanje vse javnosti.

Med slovenskimi tenoristi stopa močno v ospredje mladi pevec Anton Dermola, ki je izšel iz šole ljubljanskega državnega konservatorija in naše opere. Studij je nadaljeval na Dunaju pri gospe Rado in bil takoj potem angažiran na državno opero, kjer sedaj že drugo leto prav uspešno nastopa. Dunajski kritiki hvalijo njegov tenor, pa tudi njegovo igranje. Da je v glasbenem življenju Dunaju poštevan, dokazuje tudi to, da ga pogosto vabijo kot oratorijskega pevca in tu ima še prav posebne uspehe. Svoj ljubljanski koncert, ki ga bo imel v ponedeljek, dne 14. t. m. zvečer v veliki filharmonični dvorani, začne tudi s tremi oratorijskimi arijami, ki so jih zložili Bach, Händel in Verdi. Na Dermotov koncert opozarjamo vse številne njegove prijatelje. Vstopnice se dobe v knjižarni Glasbene Matice na Kongresnem trgu.

V času od 25. do 30. maja priredi Zveza za tujski promet v Sloveniji, zastopništvo Putnika, v sporazumu z ostalim odborom za evharistične kongrese v Jugoslaviji in v sporazumu s knezoškofjskim pooblaščencom za ljubljansko škofijo g. Jernežem Hagnerjem: romanje na 34. svetovni evharistični kongres v Budimpešti. Spored in cene potovanja bodo v najkrajšem času poslane skupno s prijavnimi vsem župnim uradom.

V vseh poslovalnicah Putnika v Sloveniji se dobe podatki in navodila glede vožnje, prehrane in prenočišča ter skupnega potnega lista, kakor vse ostalo. Poleg tega je Putnik preskrbel, da se lahko za romanje v Budimpešto določen znesek, vplača v treh mesečnih zaprednih obrokih.

Odhod na romanje iz Ljubljane je določen na dan 25. maja okoli 8. ure s prihodom v Budimpešto ob 6 zvečer. Romarji se vračajo 30. maja okoli 6 zjutraj.

Prosvetno društvo Trnovo. Prosvetni večer, ki bo drevi ob 8 v društvenem domu, nas bo temeljito seznanil z našo sosedno državo Bolgarijo. Predaval bo prof. Silvo Kranjec. Vstopnina: sedeži 2 din, stojšča 1 din.

Izseljenški referent kraljeve banovinske uprave ima odslej tel. štev. 4901.

Ljubljansko gledališče

Opera. — Začetek ob 20 ur.

Sreda, 9. febr.: »Tosca«. Red četrtak.

Četrtek, 10. febr.: »Dybuk«. Gostovanje jhejbregškega gledališča Habima. Izven.

Petek, 1. febr., ob 15: »Ero z onega svetca. Debut gñe. Heybalove. Dijaška predstava. Globoko znizane cene.

Sobota, 12. febr.: »La Boheme«. Gostovanje g. Dermot. Izven.

Drama. — Začetek ob 20 ur.

Sreda, 9. febr.: »Bela bolezen«. Red Sreda.

Četrtek, 10. febr.: Zaprt.

V drami študirajo v režiji Bratka Krefta sodobno italijansko salonsko igranje, katere avtor je znani italijanski pisatelj Benedetti, »Dva tučata rdeča vrtnice«. Vsebinsko slika dejanje mladi zakon inženirja Veranija, njegovega prijatelja Tomaža Savelja in velikega neznanca Misterija. V tako nastalem zakonskem četverkotu se godijo najrazličnejši prizori iz zakonskega življenja, ki kažejo v gladko tekoči konverzaciji in lahkom slogu krizo in končno razvozlanje.

Poljak nam je o gorah govoril v slovenščini

Zanimivo predavanje g. Jana Stolarskega iz Krakova

Snoči je pred številnim občinstvom govoril v dvorani Delavske zbornice o poljskih ekspedicijah g. Jan Stolarski iz Krakova. Govoril je v slovenščini; prvič smo po dolgem času spet slišali gosta, ki nam je govoril v našem materinskem jeziku. V pičli dve uri trajajočem predavanju, ki so ga spremljale prav lepe skioptične slike, nas je seznanil najprej z ognjiščem poljske alpinistike, s Tatrami, nato pa je prešel na poljske inozemske ekspedicije, ki jih Poljaki sami nazivajo »ekspediceje«. Pomudil se je pri ekspedicijah v pogorjih Visokega Atlasa in Kavkaza, nato pa je v daljših izjavah prikazal dve ekspediciji v argentinske Ande ter na koncu omenil, da poljski alpinistični program nikakor še ni izrpan, ampak postaja, ponosen na dosežene uspehe, vedno podjetnejši. Letos bo prenesel svojo delavnost na pogorje Hindukuša, kjer si je zastavil prav lepe naloge.

Visoke Tatere

Poljska alpinistika ni mlada. Pesnik Malčevski je leta 1818, stopil kot šesti človek na vrh Mont-blanca. Poljski turisti so v tuji službi prvi premagali avstralsko gorovje, ki so mu dali ime »Kosciuszko«. Tudi v Tatrah je alpinistika že od nekdaj doma. Že v 18. stoletju srečamo tod prve turiste. V 19. stoletju pa je sledil nagel razvoj. Stena je padala za steno, alpinisti so osvajali vrh za vrhom v najtežavnejših stenskih in grebenskih smerih. Tatere so iz granita, zato je tovrsten teren bil najprikladnejša šola za plezanje v visokogorski skali, ki je izvečine povsod eruptivnega porekla. Skioptične slike so nam pokazale, da so Tatere predvsem idilične, dasi jim ne manjkajo ostri stolpi, razkosani grebeni in dokaj strme stene. Začuda je ta gorska pokrajina podobna našemu Durmitorju: izredno razsežne knjice, mnogo gruča in kratke stene. Tudi oblike vrhov so podobne.

Inozemske odprave

Ko so se Poljaki dovolj izvežbali v domačem terenu, so začeli misliti na ekspedicije v tuja gorovja. Ekspedicije so zi zamešili kot znanstveno-alpinistične. Vrhovni forum poljskih alpinističnih društev, »Poljsko tatransko društvo«, je takoj stopilo v stike z merodajnimi činitelji za podpore. Iz privatnega razgovora z g. Stolarskim smo izvedeli, da so podpore za inozemske ekspedicije dali predvsem vojno ministrstvo, prosvetno ministrstvo, ministrstvo za telesno vzgojo in zunanje ministrstvo. Kje smo v tem pogledu še pri nas! Saj še za kratke tekme naših športnikov v bližnjem inozemstvu komaj, komaj dobivamo zasilne podpore! Dolgo bo

še trajalo, preden bomo v Jugoslaviji v tem oziru dozoreli.

Odprava na Atlas in na Kavkaz

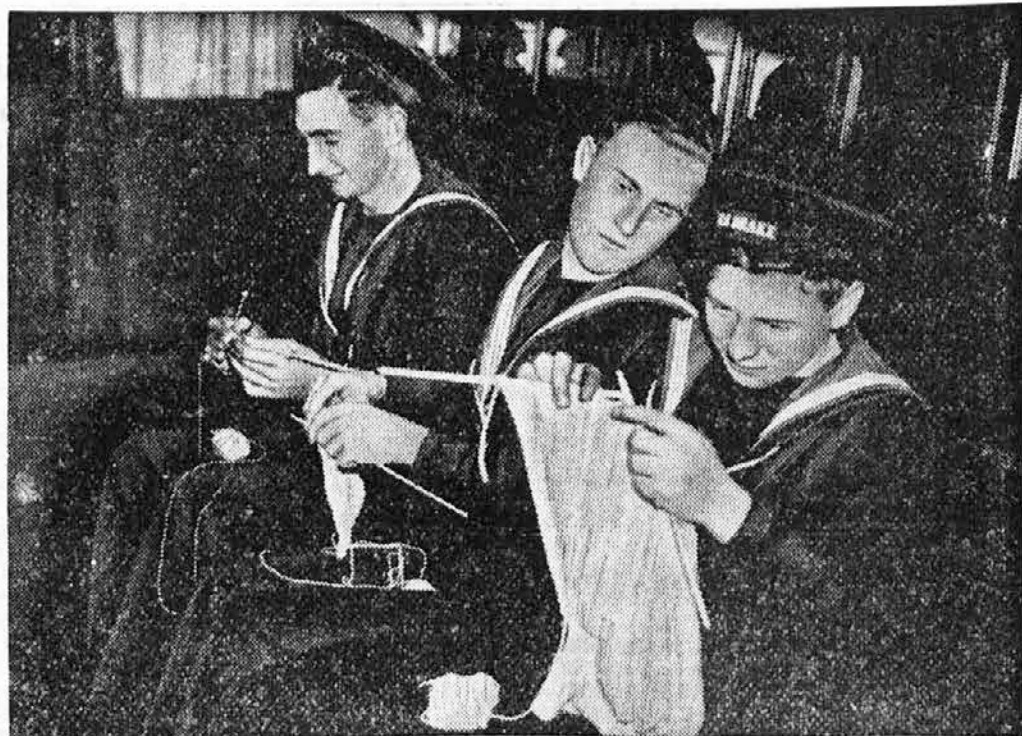
Leta 1934, in 1935. srečamo prvi ekspediciji alpinskega značaja. Pred tem so se leta 1933. mudili Poljaki na Spitzberghu, kjer so odkrili novo gorovje, ki so ga imenovali po maršalu Pilsudskem. Nato pa so šli na Kavkaz in na Atlas. Na Visokem Atlasu so kot prvi zasedli lepo vrsto vrhov, na katere še ni bil stopil človek. Pokrajino okrog Marakeša so tik pred njimi šele očistile nazbojnikov tujske legije. Poljaki so se mudili v Ait Mizanu, zavzeli Tubkal ter Uenkrim. V Kavkazu so v glavnem delali okrog Sare in Dychlava, kjer so izvedli nekaj novih vzponov. Nato so se odločili za daljšo ekspedicijo v Ande.

Prva odprava v Ande I. 1936

Prva ekspedicija je bila sestavljena iz šestih ljudi, ki so imeli med seboj porazdeljene tudi znanstvene funkcije. Odšli so s poljsko ladjo iz Gdynje, se izkrcali v Buenos Airesu v Argentini ter naskočili, ko so opravili 1500 km poti, še nepremagani vrh Mercedario, kjer sta prejšnje leto obrnila malo znana nemška alpinista Kühn in Maass. Naskok se jim je posrečil. Ostroviski in Karpinski sta vrh zavzela v direktni smeri z velikega ledenika, Szipanski in Paryski pa sta ga premagala po grebenu. Nato so se obrnili na nekaj drugih vrhov v skupini La Ramadi. Zavzeli so vrh Aconcagua po novi poti preko »Ledenika Poljakov«. Argentinska vlada in Touring klub sta jim šla v vsem na roko, saj so imeli prosta prevozna sredstva. Z važnimi znanstvenimi dognanji so se nato vrnili v domovino ter se pričeli pripravljati za drugo ekspedicijo v Ande.

Druga . . .

Za to ekspedicijo so se pripravili še boljše kot za prvo. Napravili so čevlje, pri katerih je bila vrhnja plast iz sotorovine, tej je sledila klobučevnasta plast in nato še plast iz mehkega, toplega blaga. G. Stolarski nam je govoril o »hakobutih« in »zakobutih«. Prvi so naši kvedrovi, drugi pa naj bi bili posebni čevlji z vdolčinami železnimi konicami, ki naj bi nadomeščali navezovanje in odvezovanje deret. Ta posebna obutev se seveda obnese le v tehnično lahkem, dolgo časa enotnem terenu ali boljše v potovalnem rajonu, ne pa pri plezanju. Pri tej stvari kakor tudi pozneje pri posnetkih iz ekspedicijskih torišč, smo spoznali, da

»Dve narobe, dve na prav...« Dobrodelno društvo v Plymouthu je tudi moške pripravilo v temle delu.

so v športni alpinistiki Poljaki še za lep razred za nami in za resno evropsko alpinistiko. Doseženi uspehi alpinistično niso veliki, so pa dokaz, da merodajni krogi oziroma njih uvidevnost oziroma denar lahko poskrbe v svetu, da se o kakem narodu tudi v alpinistiki, kjer niso preveč doma, lahko govori. Evropsko orientirani nemški in italijanski alpinisti, ki so se v Centralnih Alpah in seveda pred tem doma, naučili, kaj so težke plezarije in vzponi, seveda takih uspehov ne cenijo posebno.

Poljska druga ekspedicija je šla iz Buenos Airesa v La Aracano, odtod na sedlo Portillo ter se vzela na Nevado Pissis. Nato je krenila v skupino Tres Prusses ter v skupino El Nacimiento. Zmagala je nekaj nad 6000 metrov visokih vrhov. Pot jo je vodila skozi puste predele, kjer so bila slana jezera (salar) ter v višjih legah čudne oblike snega in ledu, ki jih je izoblikoval veter (penitentes). Ostroviski, Paryski, Oszievski in Narkiewicz so se po zanimivih znanstvenih dognanjih vrnili spet v Buenos Aires in odpotovali domov.

Stroški

V privatnem razgovoru z g. Stolarskim smo zvedeli, da so take ekspedicije draga stvar. Na Poljskem še gre, ker iz propagandnih razlogov ta podjetja podpira država (pri nas bomo še dolgo čakali na polno uvidevnost s te strani!). Finansiranje druge, štiričlanske odprave je stalo približno 200 tisoč din; lep denar.

Sklep

Slovenci smo pomaknjeni tako daleč v srednjo Evropo, tako neposredni mejaši smo z vodilnimi alpinističnimi narodi, da se ne moremo oprijeti poljske alpinistične ideologije. Ti vodilni narodi smatrajo za uspehe v inozemstvu le tiste, ki so jih izvedli ljudje, kateri so na zlato preizkuševalnem kamenju v Centralnih Alpah izvedli velike internacionalne pomembne uspehe. Tam pa se današnji dosežki uspehi le po skrbni šoli v kopni skali doma. Tehnično superiorni so Nemci vsa leta po vojni stalno pri reševanju velikih alpinskih problemov v Švici tolkli domačine, Švicarje same, ki jim je teren poznan. V pičlih dneh so zmagovali stene, za katere so imeli Švicarji časa skozi vse leto. Po trdi, resni alpinistični šoli ter po uspehih v klasičnih evropskih pleziških cenijo vodilni alpinistični narodi uspehe v eksoptičnih terenih. In če hočemo kdaj veljati med vodilnimi narodi za resne, enakovredne alpiniste, bomo morali korakati po njihovi poti, ne pa po poti perifernih ideologij, po kateri so krenili od Alp oddaljeni Poljaki.

Snočnje predavanje, zanimivo in poučno, nam je nazorno prikazalo, da smo v alpinističnem oziru Slovenci še daleč pred ostalimi Slovani, v alpinistični Evropi, ki je »arbitrer alpinističus«. Vsa prizadevanja, da bi našo napredno in smotno pot ter naše lepo alpinistično stanje prilagodili na račun

Rdeče, rumene in rožnate ceste

Tudi v tako popolni Angliji zelo zabavljajo čez ceste in se sprašujejo, kam gredo vsi tisti milijoni, ki so določeni za popravilo, razširitev in gradnjo cest. Zaradi ozkih in ovinkastih cest se vsako leto zgodi na tisoče smrtnih nesreč. Končno je sedaj prometno ministrstvo sklenilo storiti vsaj nekaj: glavne ceste bodo zaradi večje vidljivosti pobarvali z različnimi barvami, ki se menda ponosi najboljše vidijo, namreč z rdečo, rožnato in rumeno. Cementne ceste pa bodo obrobili s črnimi lisami namesto z belimi.

Mark Twain:

Kraljevič in siromak

16.

Po uboju redovnika Andrewa so zločinci opozorili Johna Cantya, da mu preti nevarnost. Canty je obnem z Edwardom, o katerem je mislil, da je to njegov sin Tom, zbežal v skrivališče razbojnikov v okolici Londona. Tu so uganjali ti razbojniki svoje burke, si razdeljevali ukradeni plen ter ob priliki neke velike pojedine tudi kronali Toma za »kralja norceve«, ne da bi niti malo slutili, da je to pravi kralj.

ostale slovanske, poljske, bolgarske, češke in balkanske ideologije, da bi se torej prilagodili na slabše, so seveda zgrešeni. Pot slovenske alpinistike je jasna.

Naročajte Slovenski dom!

ROBERT LORD

5

POD ČRNO KRINKO

»Veš, Ed, vesel sem, če se mi to posreči. Upam, da mi bodo to priznali tudi predstojniki. Ali resno misliš, da bom postal nadzornik?«

»Da, Frank, prepričan sem o tem.«

Veliko, naravnost otročje veselje je prevzelo Franka ob misli, da bo nadzornik. Že je mislil na vse prednosti, ki mu jih prinese to napredovanje: povišanje plače, udobnejše življenje, poravnava dolga, ki ga je naredil na hišico, nova obleka za malega Buddyja — vse to je v hipu šlo skozi njegove možgane. In zopet se je obrnil k Edu, ki ga je prijateljsko opazoval, in se pošalil:

»Toda, poslušaj, ti delavec... Ko bom jaz ukazoval, bo tu popivanja konec...«

»O, saj razumem, gospod Taylor. Vse spoštovanje!«

»Pazi, da ti nikdar več ne pride na misel, da bi se svojemu predstojniku še kdaj prilizoval.«

»Vsa čast, gospod nadzornik, kakor želite ukazovati!«

»No, zdaj je pa tega razgovora že dovolj. Prijatelj Ed, delo že čaka. Poglej tisto mojo jekleno pošast, kako mi namiguje. Čakaj, draga moja, takoj ti odvijem vzvod...! Po neupogljivih užitih ti bo brž stekla električna kri...«

Ed je še s posebno ljubeznijo in veseljem opazoval to delo svojega prijatelja Franka. Od srca mu je privoščil, da bo nadzornik. Ed je trdno verjel, da bo to res tudi postal. In zdaj je v to verjel tudi že Frank sam.

Oba sta zopet stopila k svojim strojem. Delo v tvornici »Hendon-Works« je bilo v polnem teku. Udarjali so silni bati. Visoke peti topilnice so sikale tekočo kovino. Jekleni svedri so peli svojo predirno, kovinasto in enolično pesem. Ta pesem pa je bila hkrati tudi veličastna delavska himna... Zrak je trepetal. Veliki stroji so bučali, kakor da bi hoteli povedati svoje zadovoljstvo nad ljudmi, ki so sključeni stali ob njih.

Stroji so bili nekam podobni velikanskim zverinam iz kraljestva prikazni, ki so zadovoljno mežikale in se grele na soncu, ki se je razlilo skozi stekleni strop tovarniške delavnice.

Iz vsega hrupa se je zdaj pa zdaj odtrgala na drugem koncu tovarne »Hendon-Works« vitka ekspresna lokomotiva, vsa razigrana, pa vseeno nič manj važna kakor velikanska železna ograja najrazličnejših mostov in ostala čuda, ki jih človeku poklanjajo gospodarji dvajsetega stoletja — stroji!

III.

Hišice na Bowery Hillsu

Na farmi Thoma Northona v Texasu je bila nekega večera velika zadrega. S trepetajočimi rokami je poskušal Thom Northon dobiti telefonsko zvezo z mestom... Nihče se ni oglašil. Thom je postajal vedno bolj nemiren. Že je pritekla skozi prednjo služkinja, stara zamorka in mahala z rokami... Nihče se ni oglašil. Za božjo voljo, kaj vendar dela ta nesrečni Dok?! Gotovo popiva kje v gostilni! »Za božji čas, kaj naj storimo?!«

Iz sobe se je zaslislalo stokanje... Nato krik, poln bolesti.

»Halo, halo...!« je zaklical Thom v služalo.

Navsezadnje se je na drugi strani žice le nekdo oglašil.

»Halo! Kaj me za vraga budite?! Tudi jaz imam pravico, da se naspim...«

»Poslušajte, Dok, tu je farma Thoma Northona. Vzemite čimprej vašo staro ropotijo in prihitite k nam. Moja žena... veste, kako naj povem. Nujno vas potrebuje... Mi smo tu vsi brez glave. Prav nič se ne razumem na to, kako je ob takih prilikah treba ravhati. Vi pa ste hodili v šolo in gotovo kaj več veste... Pridite hitro...!«

»A, tako, da, da, že hitim... Pa malo whiskyja tudi pripravite. Tako sem žejen... Pa, saj se tudi spodobi, da proslavimo ta veseli dogodek...«

»Hitite, dokler...!« Thom je ves razburjen zaprl telefon in zdriljal v sobo, in obstal pred bledim obrazom mlade, trpeče žene.

»Thom...« je zašepetala, »ali bo to sploh še kdaj prešlo? Joj...«

»Bo, seveda bo, draga moja. Prav kmalu mora biti tu stari Dok. On se dobro razume na to stvar in te bo rešil teh muk.«

Thom je krepko držal roko svoje žene. Bila je hladna in je krčevito trepetala od bolečine.

Narava je zahtevala plačilo za dar, ki ga bo v kratkem dala tem malim farmerjem iz Texasa... Bilo je to plačilo v trpljenju. Počasi je potekal čas, trenutki so se zdeli neznansko dolgi. Končno so le zaslišali z dvorišča, da je privozil avtomobil. Zavore so zacvilile. Kolesa so že z vrta napravila dober korak poti naprej, nato pa obstala kot prikovana k zemlji. Dok je hitel v hišo.

»Je vse v redu?« je bila prva njegova beseda.

»Da,« je odvrnil Thom, ki mu je v hipu odleglo, čim je zagledal Doka.

Bil je zadnji čas. Tom ni mogel več gledati, kako njegova žena trpi, zato je odhitel ven na farmo in taval okrog ko brez glave.

Ko se je vrnil, je bila v hiši popolna tišina...

Počasi se je približal k vratom... Tišina... Od groze so se mu naježili lasje... Tišina... Pa se vendar ni zgodilo kaj hujšega...! Zena...!?

Ko pa je zaslišal droben glasek, je kar poskočil od veselja in sreče...

Na male poljane v Texasu so prišle rojenice in prinesle s seboj deklico — Ruth.

V starem skripavem naslonjaču je sedela služkinja Zamorka in z izbuljenimi očmi gledala na gospodinjno... V drugi sobi sta pa sedela Tom in stari Dok ter cukala whisky. Dok je pripovedoval nekaj o daljni Evropi, Tom pa ga je poslušal samo napol, ker je komaj čakal, da bi čimprej odšel... Govorila sta polglasno, da ne bi delala nemira.

Navsezadnje je Dok le končal pripovedovanje o Evropi, izpil dva kozarca whiskyja in dovolil, da ga je Tom takorekoč kar naložil v njegov, že precej zguljen avtomobil... Ko je avtomobil odpeljal in izginil za ovinkom, je začel nad poljanami v Texasu vstajati dan. Tom se je obrnil proti soncu in zmešan ter od sile olajšanega srca nekaj kramljal s prvimi žarki, ki so pokukali iz za daljnega ozorja.

— E, hvala vam... Vesel sem, čeprav je dekletce... Rajši bi res imel sina, toda, vseeno sem neizrečeno vesel. Hvala vam!...